

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

In Salvianum lucubrationes aliquot doctorum virorum

Weitz, Johann

Noribergae, 1623

Ad librum V.

[urn:nbn:de:bsz:31-131303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131303)

AD LIBRUM V.

Pag. 146. Nec legem nocere, sed mores.)
Vid. supr. l. 4. pag. 128. & infral. 4. ad. Eccl. Cath.
extremo. Legatur & Hier. Tom. 4. ad Alg. q. 8.

*De Medico
vel medici-
na queri.*

Pag. 147. Quàm queri de optimo medico.)
D. Hieron. ibid. Quomodo medicina non est
causa mortis, si ostendat venena mortifera, li-
cet his mali homines abutantur ad mortem,
& vel se interficiant, vel insidientur inimicis:
sic lex data est, ut peccatorum venena mon-
stret, & hominera malè libertate suâ abuten-
tem, qui prius ferebatur improvidus, & per
præcipitia labebatur, freno legis retineat, &
compositis doceat incedere gressibus: ita ut
serviamus in novitate spiritus, & non in vetu-
state literæ, id est, vivamus sub præcepto qui
prius in modum brutorum animalium diceba-
mus: Manducemus & bibamus: cras n. morie-
mur. *Vid. eund. tom. 6. super c. 1. Habac. p. 8. b.*

*Ingravesce-
re.*

Ibid. Ingravescere sibi morbos.) Terent. He-
cyr. 3. 2. Malè metuo, ne philumænæ magis
morbus ingravescat. *Cic. in Catil. Sic hic mor-*
bus, qui est in Republ. relevatus istius poenâ
vehementius vivis reliquis ingravescet.

Quasi verò.

Ibid. Quasi verò.) Sæpiusculè hac vitur ironiæ
formulâ. *Supral. 4. p. 133. Quasi verò jussu aut*
scripto id sacro faceret. *lib. 6 p. 183. Quasi verò*
nunquam fieri debeant, quæ Deum lædant.
Ei p. 207. quasi verò beneficium datæ pacis va-

catio

catio sit probrofitaris. *l. 1. ad Eccl. Cathol. 333.*
Quasi verò quicumq; patres sunt, nequaquam
aut possint aut debeant omninò esse, nisi di-
vites. *Ibid. l. 4. p. 457.* Quasi verò qui incolumes
Christi esse debent, morientes Christi non
esse debeant. *Et ibid. p. 450.* Quasi verò homi-
nes Christianos alios oporteat esse incolu-
mes, alios de hoc seculo recedentes.

*Pag. 148. Venena vitiorum.) Bernh. tract. de
Passione Dom. c. 27.* Ista vitia quasi ulcera ani-
mam gravant, continentia in se venenum im-
munditiæ & prævæ consuetudinis. *Et de domo
interiori ca. 36.* Cor meum non parvo veneno
iniquitatis maculavèr.

P. 149. Interpolata.) Non. Marc. c. 1. Interpo-
lare est immittere & interponere, & novâ for-
mam è veterè fingere. *Cic. 1. Verr.* Et semper a-
liquid demendo, mutâdo, interpolando. *Tra-
ctum est a. ab arte fullonum, qui poliendo diligen-
ter vetera quæq; q. in novam speciem mutant. Gl.
Interpolum, ἐπιγυαφον. Onomast. Interpolâ, ἐπι-
στυνωσι. Interpolator, ἐπιστυνωσις. Vide Goclen. in
observ. Lat. ling. p. 167.*

Ibid. Vel in fonte suo bibimus) Et secundum
Ovid. 3. pont. 5. Gratius ex ipso fonte bibuntur
aquæ. *Quia, ut scribit Cassiodorus libro 2. epi-
stol. 25.* Bona certa sunt, quæ fidem ab exordio
trahunt, dum origo nescit deficere, quæ con-
suevit radicitus pullulare. Fertur etiam cursu
perenni fontium vena vitalis, & hanc conditio-
nem

Vitia.

Interpolare,

*Ex fonte bi-
bere.*

nem sustinent cuncta manantia, ut sapor, qui concessus est origini, nisi per accidentia fuerit vitiat, nesciat rivulis abnegari.

Ibid. De purissimo fonte hauustus.) *Gynth. lib. 1. v. 139.* Ipso latice de fonte petitos hauriat.

Pag. 152. Scientes bona, non bene agimus)
Eurip. Hippol. v. 380.

τῶν χρησῶν ἐπιστοίμεθα καὶ γνώσκομεν.
ὄντιν αἰποῖμεν δ'.

Et Latius in tragœdia fatebatur:

λέληθεν, εἰδὲν πῶν δὲ μ' ὄντιν νεφέλαις.
γνώμην δ' ἐχούσα μ' ἢ φύσις βιάζεται.

hoc est:

Me nihil eorum, de quibus mores, latet:

Natura vi, quamvis scientem, me abripit.

Sic Medea Ovidiana: Video meliora, proboque; deteriora sequor.

Zelus luridus.

Pag. 154. In quo non luridas malevolentiae zelus ardeat.) *Cypr. 2.* de zelo & livore.

Invidia.

Ibid. Cui non prosperitas aliena supplicium est.) *Basil. M. homil. ad ἐπίθον pag. 120. & seq.* Vide supr. lib. 3. p. 80. *D. Cyprian. serm. 2. & fabulam de invido. D. Bernhard. tract. de interiori domo c. 42.* Invidus alienum bonum, suum facit invidendo peccatum.

Pag. 155. Pupillorum viscera devorentur.)
Basil. M. hom. εἰς πηλοῦντες.

P. 157. Ne faciant eos ingesta acrius veritate)
D. Hieron. Tom. 3. ep. ad Bonas. p. 166. Medici, quos

quos vocant chirurgicos, crudeles putantur
& miseri sunt. Annon est miseria, alienis
non dolere vulneribus, & mortuas carnes in-
clementi secare ferro? non horrere curantem
quod horret ipse, qui patitur, & inimicum
putari? Ita se natura habet, ut amara sit veri-
tas; blanda vitia existimentur. *Et ibid. libro 2. Veritas a-*
contra Fovinian. pag. 43. B. Amara est veritas, mara.
& qui eam prædicant, replentur amaritudine,
Vid. Comm. Terent. p. 23. & seq. & D. Hier. super
Epist. ad Galat. 4. p. 90. b.

Pag. 158. De Bagaudis.) Vid. Frid. Lindenbr. Bagauda,
ad Ammian. p. 181.

Pag. 159. In questus proprii emolumenta.)
Supra lib. 4. p. 104. & seq.

Ibid. Sed devorarunt.) Confer Causabonum Deborare,
Animadvers. in Sueton. p. 215. super verba: Boni
pastoris esse tondere pecus, non deglubere.

Ibid. sanguine pascebantur.) Infr. l. 7. p. 239. Sanguine pa-
Cum omnes ferè barbaræ gentes Romanum sci-
sanguinem biberint.

Pag. 160. Jugo hostium pressi.) Infr. hoc Jugum ser-
libro pag. 168. Jugo se inquilinæ abjectionis ad-
dicunt. Et lib. 3. ad Cathol. Eccles. pag. 414. Qui
servos suos, non benè de se meritos, jugo La-
tinæ libertatis addicunt.

Pag. 161. Infirmiores ferunt sarcinas fortio-
rum.) Germani: Der schwächste muß allezeit
das Kreuz tragen. Der kleinste muß das
Leich tragen,

*Diversissima
jungere.*

Ibid. Res diversissimas dissimilimasq;) *Ita*
Salust. Jugurt. c. 85. Næ illi falsi sunt, qui diver-
sissimas res pariter expectant, ignaviæ volu-
ptatem & præmia virtutis. *Ita & Plin. in Pa-
neyr.* Junxisti ac miscuisti res diversissimas,
securitatem olim imperantis, & incipientis
pudorem. *De Nerva Pacatus:* Duas res diver-
sissimas junxi, metum & temeritatem. *Pari
quoq; Phrasi Tacit:* Res olim dissociabiles mi-
scuerit, Principatum & Libertatem.

*Procella ma-
rie.*

Pag. 163. Sic eunt quasi inter concertantes
procellas in medio mari.) *Seneca Agamemn.
vers. 138.*

---- *Fluctibus variis agor;*

*Ut cum hinc profundâ ventus, hinc æstus rapit
Incerta dubitat unda, cui cedat malo.*

Catull. ad Thallum:

Et insolenter æstus, velut minuta magno.

Deprensa navis in mari, vesaniente vento.

*V. N. 1. Trist. 11. v. 9. Cassiodorus lib. 5. Variar.
ep. 40.* Inger mundi fluctuantes procellas un-
de se humana fragilitas contineret, si nostris
aëribus mentis firmitas non adesset? *Vide
elegantissima hanc in rem apud D. Hier. Tom. 2.
p. 20. b. Basil. M. p. 194.*

Ibid. Concertantes procellas.) *Horatius 1.
Carm. 3. Africum, aut, decertare aquilonibus.
V. N. 1. Trist. 2. v. 30.*

Ibid. Pravitatem unius rei, alterius probi-
tate

tate compensant.) *Ad imitationem illius apud Valerium Maximum lib. 1. cap. 1. Ira divina tarditatem supplicii gravitate compensat.*

Pagina 164. Sicut sunt in aggravatione primi.) Fridericus Lindenbrog. ad Ammian. pagina 51.

Pag. 164. Extra numerum.) Idem quod Nullo esse numero, ἕτε δὲ οὐκ ἔστιν ἀριθμῶν, id est ἀριθμῶν ut est apud Theocriti. Cicero Philipp. 3. Bambaio quidam pater, homo nullo numero. Ad. Gilb Cognat. cent. 12. ad. 1126. Erasim. adag. Megarenses neq. tertii neq. quarti. Paulo ante dixit, vel ultimi loco esse pari.

Pag. 165. Itaq; unum illic Romanorum) Lindenbr. ad Ammian. p. 198.

Ibid. Transferre resculas.) Res auctoritate Res. Isidori Orig. 5. c. 25. sunt, quae in nostro Jure consistunt. Jura autem sunt, quae a nobis jure possidentur, nec aliena sunt. Dicta autem res à rectè habendo. Hinc rescula, ἡ ἀποκαταστάσις pro scia sibe ἡ ἀποκατάστασις, infra h. 1. pag. 167. Plerique miserorum spoliati resculis suis. Et lib. 4. ad Eccles. Cathol. p. 467. Ipsa te resculis tuis spoliatis.

Pagina 166. Nihil susceptis tribuunt.) Suscepti. Suscepti sunt clientes, sic dicti, quod à potentioribus in tuitionem ac patrocinium suscipiuntur. Vide hic antecedentia Frideric. Lindenbrog. ad Am-

ad Ammian. pag. 70. Confer. Jacob. Durant. Ca-
sellium lib. 1. variar. c. 1.

**Extermina-
re.**

Pag. 167. Exterminati agellis.) Isidor. Orig.
zo. Exterminatus, ab eo, quod sit extraterminos
suos ejectus. Exterminator, non ille, qui vulgo di-
citur *ἐξοισ*, sed qui dejicit & expellit à terminis
civitatis. Ita & Noni: Marcell. cap. 1. num. 210.
Cic. 3. offic. Hoc omne genus pestiferum atq;
impium ex hominum communitate exter-
minandum est. Gloss. Exterminare, *ἐξοισου*,
ἀφαιρου inf. h. l. p. 176. Exturbare posselliunculis
suis vicinos, habitatione ac facultate proxi-
mos. & pag. 168. Domicilia atque agellos suos
aut persuasione perducunt, aut fugati ab ex-
actoribus deserunt.

Capitatio.

Ibid. Capitatio.) Mox exponit: Vestiga-
libus obruuntur. Gloss. Vestigalia, *ἀποδο*
πρωτων.

Asylum.

Pag. 168 Ad asylum aliquod confugiunt.)
Cic. 3. Verr. Quò minus è fano Dianæ servum
suum, qui in illud asylum confugisset, abdu-
ceret. Lege Erasim. & Joh. Crugeru hortum vir-
mi. cap. 26.

Extorris.

Ibid. Extorres facultatis.) Exponit. Exulan-
tes à rebus suis. Gloss. *ἐξοισ*, extorris, exul, releg-
atus.

Circe.

Pag. 169. Quasi Circei poculi transfigura-
tione mutantur.) De Circes poculo Ovid. 14. Me-
tamorphos. V. 273. Natal. Com. l. 6. myrsol. cap. 6.
Boët. 4. de consolat. Philos. met. 3. Antholog. l. c. 70.

Cccc-

Cicero Orat. 4. in Qu. Caecilium: Sed repente e
vestigio ex homine, tanquam aliquo Circeo
poculo, factus est Verres. Ibi Godofr. ad marg.
sues ex hominibus faciebat.

Pag. 171. Vim Deo facimus.) Supr. li. 4. p. 99. Deum cogi-
gemina habes; ut & p. 112. Itemq; infra l. 6. p. 190. mus ad nos
Irritamus in nos misericordem Deum impu- puniendos.
ritatibus nostris, propitiam sordibus laedi-
mus, blandientem injuriis verberamus. Vide
P. Fab. 3. semest. c. 17. p. 257.

Pag. 172. Jumentis insipientibus.) Arnold. Jumentis ho-
Bonvall: Agebat homo irrationalem perfo- mo assimila-
nam, comparatus jumentis insipientibus, & titis
brutæ mentis imperitiam in illa cruda & hi-
spida suppellectile exprimebat. D. Hieronymus in
cap. 4. Jone.

Ibid. Deviasse.) Gloss. Devius a dō dō Deviare.
μη ἴσως.

Ibid. Omnia agunt.) Proverbialis locutio. Omnia age-
Petron. in Sat. Quid ita omnia fecisti, ut, quos re.
tuebaris, absconderes? Idem: Nondum erant
omnia facta. Exemplum plurimum collegit Bartolus
in Cirin. Vix. n. 188. Ita dicebant omnia experiri:
de quo ego in Comment. Terent. ad Eunuch. 4. 7.
pag. 257. & inf. p. 360.

Pag. 176. Incendia ventis agitata.) Palingen. Incendia vē-
in Scorpio p. 221. rosā.

Principis obstare opus est; cum parva favilla
Languet adhuc. Postquam crevere incendia jæg
Elama furens tecto erumpit, caeloq; propinquat
Pra-

Præfertim Boreæ si flabra ruentis ab arcto
Immineant; heu! frustra undas vicina clamet.
Ovid. 7. Metam. v. 79.

Uti solet à ventis alimenta resumere, quæq;
Parva sub inducibâ latuit scintilla favilla
Crescere & in veteres agitata resurgere vires.
Quem ad locum pluscula notavi.

Charibdis.

Ibid. Charybdis voracitate.) Priscian. lib. 4.
Non dicunt illi (Græci) ~~Charibdis~~, quamvis ex-
igat regula, sed ~~Charibdis~~. Et Romani quoque
illos secuti non dicunt, hujus charybdis, sed
hujus Charybdis. De ejus voracitate (ut hinc
appellat presbyter Massiliensis.) Virgilius 3. Æ-
neid. v. 420.

----- Levum implacata Charybdis

Obsidet, atq; imo barathri tergurgite vastos
Sorbet in abruptum fractus, rursusq; sub aras
Erigit alternos, & sidera verberat unda.

Hieron. Megiserus in deliciis Neapolitanis cap. 12.
pagina 231. Besser herüber am Vser / kompt
man zum Meergebirg / Scyllæo, alda dz Meer
gar engist / zwischen Italia vnd Sicilia / also
daß es in etlichen orten nit über 1500. schritt /
vnd weil denn sehr grosse vnd viel Hösen vnter
Sicilia sind / vnd das Meer mit grossen gewalt
vnd vngestümigkeit dahin ab vnd wider zu ruck
leufft / verursacht es in der selben engin / ganz
widerwertige Wirbel vñ Meerwellen / daß das
wasser an eine gefehrlichen Meersehund tieff
hinunter fellt / vnd alles was es erwischt oder
dar

darein kömmt/ zu grund zeucht/ oder verschluckt/
am andern ort hoch wider übersich fährt/ mit
grossen wüten/ vnd ohn vnterlaß an die Felsen
stößt. Derowegen da offimals die schiff zu stü-
cken gehen. Das erste ort ist an der seiten Si-
cilien/ ward von den altē Charybdis genenner:
das ander aber Scylla, an dem Vfer Italia. Ist
derowegen sehr gefehrlich dahin zu schiffen.
Denn wenn man sich für dem Meerschlude
Charybdi wil hüten/ vñ denselben vermeyden/
kan leichtlich geschehen/ dz man an den gefehr-
lichen Felsen Scyllam anstößt. Daher das La-
teinische Sprichwort entstanden:

Incidit in Scyllam, qui vult viuare Charybdim.
Hec ille. Hygin. fol. 125. Diogenes, auctore La-
ertio, ventrem nominabat Ἐβίς *χελυδίν*, facul-
tatum Charybdim: *Aristoph. in Equitib.* Cleo-
nem *χελυδίν ἀγρυγῆς*, rapina gurguē: Prudent.
Antichristum, sanguinis Charybdin. Cathemer. 6.
v. 107. Cicero de Antonio alicubi: Quæ Charyb-
dis tam vorax?

Ibid. Aut Scyllæis canibus devorantur. *Scyllæicanos*
Ovid. 14. *Metam.* v. 59. & seqq. Hygin. fol. 199.
Palaphat. de Scylla: ut & Fulgent. lib. 2. Erasmus
adag. Evitâ Charybdi in Scyllam incidi. Hiero-
nym. *præfation. in libro 3. Commentar. Hiero-
mie:* Scyllam, fabulæ ferunt, Siculi mon-
strum freti, facie quidem virginali, sed succin-
ctum canibus miserorum lacerasse naufragia, &c.

Cæca improbitas. Pag. 177. Cæcæ mentis improbitas.) *Arn. Bonævall. p. 91.* Obstinari animi ex cæcata malignitas. *Infra l. 6. p. 214.* Tanta animorum, vel tanta potius peccatorum cæcitas fuit.

Ibid. Exue nequitiam.) *Basiliius M. homil. εν λακισοις pag. 214. δ' αποδυσταδου εν 505, αιατες ημεας φησας, τω αμελειαν. Inf. ad p. 348.*

AD LIBRUM VI.

Regula. Pag. 178. Regulam disputandi) *Petron.* Simulque corrupta eloquentiæ regula stetit & obmutuit. *Juvén. Sat. 3.* Ut præceptori verborum regula constet. *Infralib. 2. ad Eccles. Cathol. p. 379.* vivendi regulam dedit.

Ibid. Numquid læditur scelere personali.) *V. N. i. Trist. 2. V. 58. & Commentar. Terent. pag. 411.*

Unus sepe nocet multis

Ibid. Achar enim quondam.) *Infralib. 7. pag. 264.* Jam quidem supra dixi sapissimè, in Dei populo etiam unius facinus pestem fuisse multorum: sicut ex furto Achar populus ru-
it. &c. *Prud. Psych. v. 537.*

Ibid. David numerari plebem.) *Item lib. 7. p. 264.* Sicut ex sancti David numeratione orta est mortalitas. *D. Ambros. lib. de Apol. David c. 2. Lips. Constant. 2. c. 17.*

Pag. 179. Modicum fermentum.) *Zebner. cent. 3. ad. 84.*

Pag. 180. Ne contactu suo plurimos inquina-